

PROSLOV

U trenucima hrvatskoga traganja za novim putovima razvitka, temeljenog dobrim dijelom na turizmu, kojemu Hrvatska otvara čitav svoj prostor izuzetne krajobrazne raznolikosti, koja ga čini jedinstvenim kulturno-povijesnim i prirodnim parkom, jedan izuzetan kutak Hrvatske nameće se osebnjuošću. Riječ je u širem smislu o Požeškoj kotlini, a u užem o položaju *Rudina*, tj. benediktinskoj opatiji sv. Mihovila Arkandela. To je krajolik u kojem je materijalnim svjedočanstvima ispričana priča o golemu ljudskom trudu kojim je tijekom tisućljeća prapovijesti i povijesti humaniziran prostor prirode apsolutne ljepote. Oblikovana je jedinstvena kulturno-povijesna slojevita točka tisućljetnog trajanja u prostoru, koji je zbog prirodnih danosti, poglavito kada je riječ o Požeškoj kotlini, posut nizovima lokaliteta iz raznih razdoblja.

Evo nas u Požegi 29. rujna (2012.), na dan svetoga Mihovila Arkandela, poštovanog podjednako od istočne i zapadne Crkve, kao *vojskovođe vojske nebeske*, vođe i pobjednika u borbi protiv pobunjenih anđela, branitelja apokaliptičke Žene i pobjednika sedmoglavog apokaliptičkog Zmaja, voditelja blaženih duša u raj i vagatelja duša na posljednjem sudu te, konačno, zaštitnika Crkve, vojnika i ljekarnika.

Da ništa u životu nije tek puki slučaj, svjedoči nam i naš doista spontan odabir ove subote, koja se poklapa s blagdanom sv. Mihovila, a koju smo posvetili benediktinskom samostanu sv. Mihovila Arkandela na *Rudini*, podno Psunja.

Svrha je našeg okupljanja što ga je organizirala najstarija krovna znanstvena ustanova u Hrvatskoj – Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, posredovanjem i organizacijom *Zavoda za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Požegi* – okrenuti se na temelju arheoloških, ali i inih interdisciplinarnih spoznaja, prikupljenih u svezi s *Rudinom*, odnosno promišljanju budućnosti njezine prošlosti. Neka nas stoga ne čudi i naziv okruglog stola: *Rudina – prošlost u budućnosti*.

Nekolicinom uvodnih priopćenja specijalista arheologa, antropologa, agronoma – genetičara, povjesničara graditeljstva, konzervatora i kulturologa nastojat će se senzibilizirati auditorij na aktivnu raspravu koja će u fokusu imati doista sudbinu spomeničkog kompleksa poznatog kulturnoj povijesti Europe, pa i svijeta, između ostaloga i na temelju osebnjog romaničkog ansambla tzv. *Rudinskih glava*.

Valja se u vremenu ponovnog osvješćivanja jedinstvenih vrijednosti naših kulturno-povijesnih spomeničkih sklopova i njihove snažne integracije u hrvatsko i europsko naslijeđe podrobnije osvrnuti na nekoje široj publici nedovoljno poznate vrijednosti benediktinske opatije sv. Mihovila Arkandela na položaju *Rudina*. Iz tih raznovrsnih vrutaka spoznaja pokušat će se ocrtati i moguća vizija budućnosti prvorazrednog spomenika koji valja približiti kao nezaobilazan turistički sadržaj i destinaciju širokom krugu zainteresiranih posjetitelja. To je temeljni cilj okruglog stola!

Okrugli bi stol, s opravdanim razlogom, počeo prikazom Dubravke Sokač-Šimac, prof., drage kolegice koja je imala hrabrosti i upornosti pokrenuti prva sustavna arheološka istraživanja na *Rudini*, na što bi se nadovezali rezultati i spoznaje pribavljene tijekom posljednjih arheoloških i studijskih istraživanja Instituta za arheologiju na *Rudini* do kojih je došao prof. dr. sc. Željko Tomičić. Slijedila bi priopćenja dr. sc. Marija Novaka o antropološkim istraživanjima na *Rudini*, mr. sc. Borisa Vučića-Šnepergera o budućnosti povijesnog graditeljstva *Rudine*, potom akademika Antuna Dubravka Jelčića o kulturološkoj dimenziji *Rudine*, odnosno prof. dr. sc. Ivana Pejića o ponekim važnim istraživanjima genetskih resursa vinove loze na području *Rudine* (Psunja), te, konačno, nezaobilazno viđenje dr. sc. Žarka Španičeka o arheološkoj baštini na *Rudini* kao doista izrazito složenom konzervatorskom i restauratorskom problemu.

Uvjereni smo da će ta navedena kratka priopćenja biti poticajna ponajprije za plodonosnu raspravu svih relevantnih sudionika za složan, ali izvrsno organiziran, osmišljen i svakako višegodišnji zajednički hod prema zajedničkom nam cilju – revitalizaciji *Rudine* u okviru jasno oblikovanog i osmišljenog programa koji bi uključio: interdisciplinarna i multidisciplinarna istraživanja spomeničkog kompleksa i njegove mikroregije, dokumentiranje, suvremene analize, stručnu muzeološku i inu obradu, konzerviranje i restauriranje nepokretne i pokretne spomeničke baštine, znanstveno vrednovanje fundusa, objavljivanje rezultata i spoznaja, realizaciju stalnog muzejskog postava u Požegi i *in situ* na položaju *Rudina* oblikovanog u jedinstven arheološki, kulturno-povijesni i biološki park. Nezaobilazna je pritom kontinuirana medijska potpora i turistička promidžba.

Očekujemo da će nakon uvodnih priopćenja u plenarnoj diskusiji sudjelovati ostali pozvani sudionici okruglog stola, odnosno ponajprije predstavnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Ministarstva kulture Republike Hrvatske, predstavnici Općine Brestovac (na čijem se administrativnom prostoru nalazi *Rudina*), predstavnici Grada Požege (u čijem su Muzeju pohranjeni svi dosadašnji te vjerojatno i budući nalazi s *Rudine*), predstavnici Županije požeško-slavonske (koja obuhvaća čitav prostor Požeške kotline), predstavnici Crkve, odnosno Požeške biskupije (s obzirom na to da je riječ o spomeniku sakralnog karaktera) te predstavnici turističkih zajednica i mediji s ovoga prostora.

Naposlijetku, dužnost mi je da kao moderator najiskrenije zahvalim marljivim djelatnicima mladoga Zavoda za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije

znanosti i umjetnosti u Požegi, posebice njegovu voditelju akademiku Antunu Dubravku Jelčiću, požrtvovnoj gospođi upraviteljici dr. sc. Snježani Jakobović te stručnoj suradnici Korneliji Lehner na organizaciji okruglog stola posvećenog *Rudini* i njezinoj prošlosti u budućnosti.

Osobitu zahvalnost upućujem duhovnim začetnicima ideje o rudinskom skupu akademiku Antunu Dubravku Jelčiću i dr. sc. Hrvoju Potrebici, predsjedniku Hrvatskog arheološkog društva. Nazočnim kolegama arheolozima te predstavnici niza znanstvenih područja, polja i grana koje je privukla temeljna poruka našeg okruglog stola upućujemo riječi iskrene dobrodošlice. Stoga, dobro nam došla vaša, kao i medijska, potpora ovom stolu i ideji spašavanja, konzervacije i revitalizacije Rudine. Već organizacija ovakvih okupljanja podcrtava punu opravdanost osnivanja Zavoda za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti upravo u kulturnom središtu Slavonije – Požegi.

Stoga poželimo uspjeh poruke koju odašilje naš okrugli stol o *Rudini!*

Požega, 29. rujna 2012.

Prof. dr. sc. Željko Tomičić